

QUẢN TRỊ ĐÁNH GIÁ DẠY HỌC THEO DỰ ÁN Ở TRƯỜNG PHỔ THÔNG

Phạm Thị Bích

Trường Đại học Hùng Vương

Tóm tắt: Quản trị dạy học theo dự án là một trong những nội dung của công tác quản trị dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực của người học. Trong hoạt động quản trị dạy học theo dự án, đánh giá được người dạy, người học và nhà quản lí cùng quan tâm. Đánh giá đúng tạo nên động lực để thầy và trò cùng nỗ lực. Bài viết tập trung vào vấn đề đánh giá dạy học theo dự án, từ đó xây dựng một số biện pháp quản trị đánh giá dạy học theo dự án của hiệu trưởng trường phổ thông.

Từ khóa: Dự án, dạy học theo dự án, đánh giá, quản trị, trường phổ thông.

Nhận bài ngày 4.3.2021; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 22.4.2021

Liên hệ tác giả: Phạm Thị Bích; Email: phambichpt@gmail.com

1. MỞ ĐẦU

Dạy học theo dự án là một mô hình dạy học lấy học sinh làm trung tâm, hướng học sinh đến việc lĩnh hội tri thức và kĩ năng thông qua các dự án liên quan đến các vấn đề có thực trong đời sống gắn liền với nội dung bài dạy. Đó là một trong những con đường để thực hiện hiện tư tưởng tích hợp, liên môn và nâng cao sự chủ động, sáng tạo của giáo viên và học sinh trong hoạt động dạy - học. Trong dạy học theo dự án, đánh giá là khâu cuối cùng có ý nghĩa tổng kết, ghi nhận song lại mở ra 1 chu trình mới ở tầm cao hơn. Quản trị đánh giá dạy học theo dự án là con đường đổi mới quản trị hoạt động dạy học, đảm bảo giáo viên sử dụng các phương pháp dạy học phù hợp với phong cách học tập đa dạng, nhu cầu, sở thích và mức độ sẵn sàng học tập của mỗi học sinh.

2. NỘI DUNG

2.1. Một số vấn đề chung về đánh giá dạy học theo dự án

2.1.1. Khái niệm

Một số khái niệm cần được là sáng tỏ là dự án, dạy học theo dự án, quản trị dạy học theo dự án, đánh giá, đánh giá quá trình, đánh giá kết quả, đánh giá dự án. *Dự án* là một dự định, một kế hoạch cần được thực hiện trong điều kiện thời gian, phương tiện, tài chính, nhân lực, vật lực xác định nhằm đạt được mục đích đã đề ra. Dự án có tính phức hợp, tổng thể, được

thực hiện trong hình thức tổ chức dự án chuyên biệt. *Dạy học theo dự án* là một phương pháp dạy học, trong đó học sinh dưới sự điều khiển và giúp đỡ của giáo viên tự lực giải quyết một nhiệm vụ học tập mang tính phức hợp không chỉ về mặt lý thuyết mà đặc biệt về mặt thực hành, thông qua đó tạo ra các sản phẩm thực hành có thể giới thiệu, công bố được. *Quản trị dạy học theo dự án* là quá trình lập kế hoạch, tổ chức chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học kết hợp tri thức của nhiều lĩnh vực hoặc môn học khác nhau nhằm giải quyết một vấn đề mang tính phức hợp để giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra. *Đánh giá* là “Quá trình có hệ thống, độc lập và được lập thành văn bản để thu được bằng chứng khách quan và xem xét đánh giá chúng một cách khách quan để xác định mức độ thực hiện các chuẩn mực đánh giá” (TCVN ISO 9000:2015). Trong Giáo dục học thì đánh giá được hiểu là quá trình hình thành những nhận định, phán đoán về kết quả công việc, dựa vào sự phân tích những thông tin thu được đối chiếu với mục tiêu, tiêu chuẩn đã đề ra, nhằm đề xuất những quyết định thích hợp để cải thiện thực trạng, điều chỉnh, nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác giáo dục. *Đánh giá quá trình* là hoạt động đánh giá diễn ra trong tiến trình thực hiện hoạt động giảng dạy môn học/khoá học, cung cấp thông tin phản hồi cho người học và người dạy biết được mức độ đạt được của người học so với mục tiêu giáo dục, qua đó điều chỉnh cách học, cách dạy giúp người học tiến bộ. *Đánh giá kết quả* (đánh giá tổng kết) là đánh giá có tính tổng hợp, bao quát, nhằm cung cấp thông tin về sự tinh thông, thành thạo của học sinh ở các mặt nội dung kiến thức, kỹ năng và thái độ sau khi kết thúc một khoá, lớp học hoặc một môn học, học phần, chương trình. Mục tiêu chính của đánh giá tổng kết là xác định mức độ đạt thành tích của học sinh, nhưng không quan tâm đến việc thành tích đó đã đạt được ra sao và kết quả đánh giá này được sử dụng để công nhận người học đã hoặc không hoàn thành khoá/lớp học. *Đánh giá dự án* là quá trình xác định, phân tích 1 cách hệ thống và khách quan các kết quả, mức độ hiệu quả và các tác động, mối liên hệ của dự án trên cơ sở các mục tiêu của chúng.

Đối với dạy học theo dự án, đánh giá dự án không chỉ đơn thuần là đánh giá sản phẩm của dự án mà còn phải đánh giá mức độ hiểu, khả năng nhận thức và kỹ năng của học sinh đồng thời theo dõi sự tiến bộ ở các em. Dạy học theo dự án chú trọng nhiều đến năng lực học sinh. Đánh giá trong dạy học theo dự án là đánh giá theo năng lực, tức là đánh giá kiến thức, kỹ năng và thái độ trong bối cảnh học tập. Việc đánh giá trên không chỉ đánh giá kết quả mà chú ý cả quá trình học tập và có sự tham gia đánh giá của học sinh, với hình thức đánh giá, bao gồm: Đánh giá của giáo viên, đánh giá hợp tác, đánh giá đồng đẳng và tự đánh giá; đó là một hoạt động diễn ra liên tục trong suốt quá trình thực hiện dự án, giúp giáo viên điều chỉnh được việc dạy và giúp học sinh kiểm soát được việc học.

2.1.2. Mục tiêu, nguyên tắc, phương pháp, hình thức đánh giá dạy học theo dự án

Mục tiêu: Mục tiêu đánh giá kết quả dự án là cung cấp thông tin chính xác, kịp thời, có giá trị về mức độ đáp ứng yêu cầu cần đạt dự án và sự tiến bộ của học sinh để hướng dẫn hoạt động học tập, điều chỉnh các hoạt động dạy học, quản lý và phát triển chương trình, bảo đảm sự tiến bộ của từng học sinh và nâng cao chất lượng giáo dục.

Nguyên tắc đánh giá: Đảm bảo độ tin cậy hay mức độ chính xác của phép đo, phản ánh đúng trình độ người học, đúng mục tiêu đánh giá; Đảm bảo độ giá trị, nghĩa là các công cụ đánh giá phải đảm bảo đánh giá được đúng mục tiêu cần đánh giá, đo được đúng giá trị cần đo; Đảm bảo tính đầy đủ và toàn diện: nội dung cần đánh giá phải đầy đủ các tiêu chí mà mục tiêu dạy học đã đề ra trong những thời điểm và điều kiện cụ thể; Kết hợp sử dụng nhiều loại công cụ đánh giá, nhằm vào những tiêu chí cụ thể. Mỗi loại công cụ đánh giá đều có những ưu, nhược điểm nhất định, vì vậy cần phải phát huy những ưu điểm và hạn chế những nhược điểm của nó.

Phương pháp, hình thức đánh giá: Về phương pháp đánh giá: Phương thức đánh giá bảo đảm độ tin cậy, khách quan, phù hợp với từng lứa tuổi, từng cấp học, không gây áp lực lên học sinh, hạn chế tổn kém cho ngân sách nhà nước, gia đình học sinh và xã hội. Các phương pháp được dùng gồm: Đánh giá định tính (kiến thức, kỹ năng, thái độ); Đánh giá định lượng (đánh giá năng lực học sinh, đánh giá chất lượng dựa án); Đánh giá kết quả thông qua bài kiểm tra. Về hình thức đánh giá: Đánh giá của giáo viên; Đánh giá hợp tác; Đánh giá đồng đẳng; Học sinh tự đánh giá. Bộ công cụ đánh giá trong dạy học theo dự án bao gồm: Phiếu quan sát; Sổ theo dõi dự án; Phiếu đánh giá; Phiếu thăm dò thái độ học sinh (thang đo Likert)

2.1.3. Các biện pháp đánh giá dạy học theo dự án

Để đánh giá dạy học theo dự án có thể sử dụng một số biện pháp cơ bản sau: *Một là*, phải bám sát mục tiêu: Điều này được thể hiện là quá trình và kết quả đánh giá phải phục vụ 1 mục đích rõ ràng, hợp lý. Bên cạnh đó, kết quả đánh giá phải phản ánh được mục tiêu giáo dục, dạy học và học tập của giáo viên và học sinh 1 cách rõ ràng và có giá trị. Mục tiêu này cần được diễn giải cụ thể trong các đánh giá và có kết quả chính xác. Kết quả đánh giá được quản lý tốt, được sử dụng để giao tiếp hiệu quả giữa giáo viên, học sinh, nhà trường và cha mẹ học sinh. Học sinh cần được tham gia vào quá trình đánh giá chính mình. *Hai là*, đánh giá theo các giai đoạn của dự án: từ khâu hình thành dự án đến quá trình triển khai dự án và giai đoạn kết thúc dự án. *Ba là*, sử dụng thang đo để xây dựng tiêu chí đánh giá quá trình thực hiện dạy học theo dự án. Các thang đo có thể lựa chọn để sử dụng trong đánh giá dự án gồm: Thang Bloom về kiến thức, kỹ năng, thái độ; Thang đo Likert; Sử dụng Phiếu tự đánh giá chuẩn đầu ra (*Rubric*) trong dạy học theo dự án,...

2.2. Biện pháp quản trị đánh giá dạy học theo dự án của hiệu trưởng trường phổ thông

Nghiên cứu về đánh giá dạy học theo dự án, tác giả đề xuất 1 số biện pháp quản trị dạy học theo dự án của hiệu trưởng trường phổ thông gồm:

2.2.1. Bồi dưỡng cho cán bộ quản lý, giáo viên, học sinh kỹ năng đánh giá, tự đánh giá dạy học theo dự án

Trước hết, cần trang bị cho cán bộ quản lý, giáo viên, học sinh hiểu biết ý nghĩa của đánh giá, tự đánh giá dạy học theo dự án. Với nhà quản lý: Kết quả dạy học theo dự án sẽ giúp họ hiểu rõ chất lượng dạy và học, từ đó có những cải tiến về nội dung dạy học, trang bị cơ sở vật chất phù hợp. Với giáo viên: thông qua đánh giá, giáo viên sẽ biết thái độ, mức độ hoàn thành nhiệm vụ học tập cũng như những tiến bộ của học sinh; Phân loại học sinh, có biện

pháp giúp đỡ phù hợp; Tự đánh giá hiệu quả giờ dạy của bản thân về nội dung, phương pháp dạy học để có sự điều chỉnh cần thiết. Với học sinh: đánh giá tạo cơ hội để các em thể hiện các hoạt động trí tuệ (ghi nhớ, tóm tắt, khái quát, hệ thống hoá, vận dụng); Tự xem xét mức độ hoàn thành nhiệm vụ học tập cũng như những tiến bộ của bản thân; Tự điều chỉnh phương pháp học tập, kiến thức và kỹ năng chuyên môn; Tạo động lực để các em phấn đấu. *Thứ 2*, Bồi dưỡng cho giáo viên kỹ năng đánh giá dạy học theo dự án. Đó là kỹ năng xây dựng bộ công cụ đánh giá dạy học theo dự án. Hướng dẫn giáo viên thiết kế các công cụ đánh giá phẩm chất và năng lực học sinh. Chú ý đánh giá theo quá trình, kết hợp tự đánh giá của trò, trò đánh giá lẫn nhau, thầy đánh giá trò để đánh giá đúng mức độ phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh theo các giai đoạn của quá trình dạy học theo dự án. Kỹ năng đánh giá dạy học theo dự án được cụ thể bằng cách sử dụng các thang đo (thang đo dạng số, thang đo dạng đồ thị, thang đo dạng đồ thị có mô tả, Thang đo Bloom,...), bằng sử dụng Phiếu đánh giá chuẩn đầu ra (*Rubic*),...

2.2.2. Xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch đánh giá dạy học theo dự án

Về xây dựng kế hoạch đánh giá: Kế hoạch đánh giá có thể được xây dựng theo nhiều cách khác nhau nhưng cơ bản phản ánh được mục đích đánh giá, mối quan hệ dự kiến giữa các hoạt động, kết quả trung gian và kết quả đầu ra, những phương pháp đo lường cùng với các chỉ số, lịch trình đánh giá, danh sách nguồn liệu sẽ được sử dụng, ước tính chi phí cho các hoạt động đánh giá và vai trò, trách nhiệm cụ thể của các cá nhân, đơn vị. Để xây dựng kế hoạch đánh giá, hiệu trưởng cần quan tâm đến các nội dung như: xác định các căn cứ lập kế hoạch đánh giá, xây dựng dự thảo kế hoạch, tổ chức hoàn thiện kế hoạch đánh giá. Về tổ chức thực hiện kế hoạch đánh giá: Thực hiện theo 4 bước cơ bản gồm: Xác định yêu cầu của hoạt động dạy học theo dự án, bối cảnh của nhà trường, vai trò trách nhiệm của các bên liên quan; Thực hiện đánh giá dựa trên kế hoạch đã xây dựng; Sử dụng các phương pháp để xử lý các số liệu thu được; Sử dụng các kết quả đánh giá để ra các quyết định quản lý, điều chỉnh, cải thiện. Để thực hiện các bước trên, hiệu trưởng cần thực hiện các yêu cầu sau: Một là, phổ biến mục đích, các chỉ số, nội dung, hình thức đánh giá dạy học theo dự án của nhà trường nhằm tạo sự thống nhất, đồng thuận, hợp tác vì trách nhiệm chung. Hai là, phân công trách nhiệm, nghĩa vụ của các bên liên quan trong đánh giá việc thực hiện kế hoạch dạy học theo dự án. Ba là, triển khai các hoạt động đánh giá việc thực hiện kế hoạch dạy học theo dự án của nhà trường theo kế hoạch đã xây dựng. Bốn là, tư vấn, can thiệp và hỗ trợ thường xuyên trong quá trình tổ chức thực hiện đánh giá nhằm thu được kết quả khách quan, trung thực.

2.2.3. Chỉ đạo tổ chuyên môn thực hiện kế hoạch đánh giá dạy học theo dự án

Trong biện pháp này, hiệu trưởng cần quan tâm tới những nội dung cụ thể sau: Thứ nhất, chỉ đạo Tổ chuyên môn và giáo viên xây dựng Bộ công cụ đánh giá (Phiếu quan sát; Sổ theo dõi dự án; Phiếu đánh giá; Phiếu thăm dò thái độ học sinh); Thứ hai, chỉ đạo thực hiện các phương án đánh giá bao gồm: Đánh giá của giáo viên: hướng dẫn giáo viên sử dụng Phiếu quan sát để đánh giá quá trình thực hiện dự án của các nhóm; Phiếu đánh giá để đánh giá sản phẩm và cá nhân. Với cách thức đánh giá này, giáo viên cần dựa vào mục tiêu dạy học theo

dự án và đặc điểm riêng của mỗi dự án để xây dựng các tiêu chí đánh giá. Đánh giá giữa các nhóm (đánh giá hợp tác): Là cách thức đánh giá do các nhóm đánh giá lẫn nhau, được tiến hành vào buổi báo cáo, giới thiệu sản phẩm. giáo viên cần dựa vào đặc điểm của các dự án để hướng dẫn học sinh các nhóm thiết kế các tiêu chí đánh giá. Đánh giá giữa các thành viên trong nhóm (đánh giá đồng đẳng): Là cách thức đánh giá do học sinh trong cùng một nhóm đánh giá lẫn nhau, được thực hiện sau khi các nhóm đã báo cáo, trình bày sản phẩm. Tiêu chí đánh giá, giáo viên đề học sinh tự thiết kế, xây dựng. Học sinh tự đánh giá: Là cách thức đánh giá do học sinh tự đánh giá kiến thức, kỹ năng và thái độ (dưới dạng bản thu hoạch cá nhân) sau dự án. Cách đánh giá này thực hiện sau buổi báo cáo, giới thiệu sản phẩm.

3. KẾT LUẬN

Quản trị đánh giá dạy học theo dự án là động lực để dạy học tiếp cận với định hướng phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay. Trên cơ sở nghiên cứu về đánh giá dạy học theo dự án, tác giả đề xuất một số biện pháp quản trị dạy học theo dự án của hiệu trưởng trường phổ thông với mong muốn cung cấp thêm tư liệu cho các nhà quản lý trường học trong thực hiện chức năng, nhiệm vụ tại cơ sở của mình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hoàng Anh Đức, Tô Thụy Diễm Quyên (2019), *Học tập theo dự án*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội.
2. Trần Việt Cường (2013), “Đánh giá trong dạy học theo dự án theo định hướng phát triển năng lực sư phạm cho sinh viên sư phạm”, *Tạp chí giáo dục*, số 306, tr.31 - 33, ISSN 2354-0753, Hà Nội.
3. Nguyễn Ngọc Duy, (2018), “Thiết kế bộ công cụ đánh giá năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo cho học sinh các tỉnh miền núi Tây bắc thông qua dạy học dự án trong môn hóa học”, *Tạp chí giáo dục*, số 44, tr. 47 - 53, ISSN 2354 - 0753, Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Việt Hà (2013), “Xây dựng bộ công cụ đánh giá kết quả học tập trong quá trình áp dụng phương pháp dạy học theo dự án”, *Tạp chí giáo dục*, số 302, tr. 32 - 34, ISSN 2354 - 0753, Hà Nội.
5. Cao Thị Sông Hương (2016), “Đánh giá trong dạy học dự án”, *Tạp chí giáo dục*, số 379, tr. 24 - 37, ISSN 2354 - 0753, Hà Nội.
6. Lê Khoa (2015), *Vận dụng phương pháp dạy học theo dự án trong dạy học kiến thức về sản xuất và sử dụng điện năng cho học sinh trung học phổ thông*, Luận án tiến sĩ khoa học giáo dục, Trường Đại học Thái Nguyên, Thái Nguyên.

MANAGEMENT OF TEACHING ASSESSMENT BY PROJECT IN HIGH SCHOOL

Abstract: *Project-based teaching administration is one of the contents of teaching management oriented to develop the quality and capacity of learners. In project-based teaching administration activities, teachers, learners and managers are assessed with mutual interest. Correct evaluation creates motivation for teachers and students to work together. The article focuses on the issue of project-based teaching evaluation, thereby build some management measures to evaluate teaching under the project of school principals.*

Keyword: *Project, teaching by project, evaluate, governance, high school.*